

„DOBŘÉ VECI TREBA AJ OHLASOVAŤ, NIELEN ROBIŤ.“

Spoznajte osobnosti pro-life scény na Slovensku, ich motívy k angažovanosti i k účasti na Národnom pochode za život. Položili sme im tri otázky.

1. Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti angažovanosti za život?
2. Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?
3. V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúsťe ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyselnosť.

Renáta Ocilková, Predsedníčka Slovenskej spoločnosti pre rodinu

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Raz sa mi zdôverila jedna mamička, ako veľmi trpí 30 rokov po potrate... prenasledovali ju myšlienky na dieťaťko a neutíšiteľné výčitky svedomia... hľadala u mňa pomoc... A tak som sa začala za ňu modliť a hľadať spôsoby pomoci, ako tejto bolesti predchádzať...

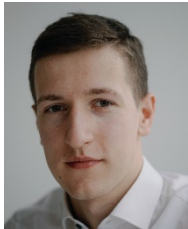
Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

Mali by sme sa sústrediť na ochranu maličkých; ochranu bábätiok a mamičiek pred obchodovaním s nimi v podobe surogátneho materstva; na ochranu mladých ľudí pred asistovanou samovraždou v podobe tzv. tranzície, čiže “zmeny pohlavia”.

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

Je dôležité prísť, pretože dobré veci nie sú samozrejmé, ale je potrebné o nich hovoriť, niekedy dokonca manifestačne alebo dokonca za ne aj bojovať. Dobré veci treba aj ohlasovať, nielen robiť.

Michal Lukáč, študent, publicista a kresťanský influencer

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Asi si nespomínam na obdobie svojho života, v ktorom som sa k otázke života staval ľahostajne, a najviac za to vďačím svojim rodičom.

Tí ma k úcte k životu viedli nielen explicitne – spomínam si na to, ako som bol ako dieťa s ockom na prvom Národnom pochode za život – ale aj implicitne, príkladom svojich životov. Aj v živote našej rodiny museli spraviť pár ťažkých etických rozhodnutí a dodnes som im vďačný, že sa rozhodli správne.

Niekedy si hovorím, že mám v tomto nudné „životné svedectvo“, ale potom si vždy uvedomím, že je to vlastne niečo, za čo môžem byť rodičom vďačný. Odovzdanie integrálneho žitia kresťanskej viery ďalšej generácii vôbec nie je samozrejmosť, a svojich rodičov za to obdivujem.

Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

Čo sa týka zmeny spoločenského nastavenia, verím v „zmenu zdola“. Subsidiarita je kľúčovou súčasťou katolíckej sociálnej náuky – účinný liek na neduhy spoločnosti, v ktorej, ako poznamenala novinárka Dorothy Dayová, chce každý revolúciu, ale nikto nechce doma umyť špinavý riad.

Z manifestu ma preto najviac oslovila tá časť, ktorá hovorí o šírení pro-life hodnôt v našej spoločnosti. Niekedy na Slovensku trochu preceňujeme rolu politiky a zabúdame na to, že najsilnejšie prostriedky na zmenu kultúry sú priamo pri nás – to, ako žijeme naše rodinné životy, ako sa staráme o svoju komunitu či obec, ako pristupujeme ku svojmu povolaniu. K týmto všetkým sféram života sa dá pristupovať s pro-life postojom, a z dlhodobého hľadiska je to najúčinnnejšie a najdôležitejšie.

Tým, samozrejme, nechcem bagatelizovať snahy o zmeny našich zákonov takým smerom, aby boli spravodlivejšie skutočne ku všetkým. Aj to je veľmi dôležitou súčasťou pro-life snáh a som rád, že legislatívne požiadavky vznáša manifest tak jasne.

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

Pretože je to verejná demonštrácia za najdôležitejšiu civilizačnú otázku súčasnosti! Súčasný boj pro-life aktivistov je v mnohom analogický s americkým abolicionistickým hnutím (čo

bolo hnutie za zrušenie otroctva) z 19. storočia. Vždy, keď počujem nejakú výhradu voči pro-lifeaktivizmu, predstavím si, ako by znela, keby ju niekto vzniesol proti abolicionizmu.

Je to vraj príliš nepohodlné? Abolicionisti čelili fyzickým útokom, ich domy a tlačiarne boli podpaľované, jedného abolicionistického novinára dokonca zabili. Ak ste sa prihlásili k tomuto hnutiu, mohlo to zruinovať vaše podnikanie. A predsa sme radi, že v tom vytrvali.

Vraj to zbytočne polarizuje spoločnosť? Abolicionizmus čelil podobným námietkam, vraj ohrozoval jednotu spoločnosti a navyše predstavoval ekonomické riziko, keďže bolo ťažké predstaviť si spoločnosť bez otroctva. Ale nájde sa dnes niekto, kto by dal za pravdu týmto obavám?

Nič sa tým nezmení? To si mohli povedať aj abolicionisti – ich pozícia bola menšinová, stáli proti veľkým podnikateľom, Najvyšší súd ešte v roku 1857 rozhodol tak, že to zmarilo ich snahy. A predsa neuhli.

Takže ak by niekoho chytalo zúfalstvo, môže si spomenúť na abolicionistické hnutie. A pomodliť sa – ako kresťania nemáme zúfať.

Martina Kostolanská, Pro-LifeAction

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Angažovať som sa začala vďaka svedectvu Abby Johnsonovej v jej knihe *nePLÁNOVANÉ*, ktorú som náhodou objavila na bratovej poličke. Jej príbeh mi ukázal realitu potratu spôsobom, ktorý sa už nedal prehliadať ani zľahčovať.

Pochopila som, že za všeobecnými pojmi a štatistikami sú konkrétne deti, konkrétne ženy a ich často veľmi bolestné príbehy. Kniha vo mne prebudila túžbu nezostať iba pri osobnom presvedčení, ale verejne sa postaviť na stranu života. Uvedomila som si, že mlčanie a ľahostajnosť nikdy nechránia tých najzraniteľnejších. Naše „áno životu“ sa preto naozaj musí premieňať na konkrétne slová, rozhodnutia a skutky.

Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

Za najdôležitejšie aktuálne považujem zákonnú ochranu každého nenarodeného dieťaťa. Takúto ochranu však nemožno oddeľovať od konkrétnej pomoci tehotným ženám a rodinám v núdzi. Preto viem linku pomoci *Nesúdime. Pomáhame*. Žiadna žena by totiž nemala nadobudnúť pocit, že potrat je jediným riešením jej situácie. Preto potrebujeme budovať účinnú sieť pomoci, ale zároveň formovať svedomie spoločnosti a pravdivo hovoriť o hodnote života. Mali by sme sa však sústrediť aj na mladých ľudí, aby dokázali rozpoznať dôstojnosť každého človeka a nebáli sa ju obhajovať. Kultúra života vzniká tam, kde sa pravda spája s láskou a konkrétnou pomocou.

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

Na Národný pochod za život je dôležité prísť preto, lebo verejné svedectvo má svoju silu. Jeden človek môže mať pocit, že nič nezmení, no tisíce ľudí spoločne vysielajú spoločnosti aj politikom jasný odkaz, že ochrana života nám nie je ľahostajná. Naša účasť môže zároveň povzbudiť ženy v ťažkej situácii, pro-life aktivistov aj ľudí, ktorí sa zatiaľ boja ozvať. Pochod ukazuje, že hnutie za život nie je motivované odsudzovaním, ale láskou k dieťaťu, matke i celej rodine. Vzdialenosť, náklady či nedostatok času sú reálne prekážky, ale ľudský život stojí za každú obeť. Možno neuvidíme okamžitý efekt, no každá veľká spoločenská zmena sa začína tým, že ľudia prestanú mlčať. Prísť na pochod znamená povedať svojim časom, prítomnosťou a námahou: každý ľudský život je hodný ochrany od počatia po prirodzenú smrť.

manželia Jozef a Simona Predáčovci, zakladatelia o.z. Liga pár páru v SR

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Jozef: Úctu k životu vnímam ako prirodzenú súčasť a nastavenie svojho života od približne desiatich rokov. Bol som svedkom rozhovorov mojich rodičov s ich priateľmi o tom, že sme s bratom vymodlené deti (som ich prvé narodené dieťa po šiestich rokoch manželstva) a čo všetko moja mama podstúpila, aby zachránila život môjho brata v prvých týždňoch po počatí až do jeho narodenia.

Simona: Myslím že som nikdy nebola ľahostajná, keď išlo o život. Len sa musím vždy znova rozhodnúť, že stať v súkromí na strane dobra nestačí a že musím byť ochotná vyjadriť svoj postoj aj verejne.

Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

Za kľúčové považujeme, aby sa tí ktorí sa angažujú ZA ŽIVOT navzájom podporovali, pomáhali si v tom, čo robia a vytvárali synergiu.

Sme svedkami toho, že nositelia kultúry smrti sa intenzívne snažia a využívajú na pretláčanie svojich názorov a požiadaviek zákony a sudcovský aktivizmus, takže považujeme za veľmi dôležité bojovať na tomto poli, snažiť sa apelovať na zákonodarcov a meniť zlé zákony dobrými. Nastoľovať kultúru života. Avšak hoci zmena zákonov môže mnohému pomôcť, rovnako dôležitá je aj praktická pomoc tým, ktorí sú ohrození a nevedia alebo nemajú sa ako brániť. Ježišove slová adresované farizejom: „tamto mali robiť a ostatné nezanedbávať“ by sme mali dostať do života aj my. Tí, ktorí sa v hnutí za život venujú právnickým veciam a lobingu, nech to robia a nezanedbávajú podporu tých, ktorí sa venujú praktickej pomoci a rovnako tak, nech pomáhajúce organizácie popri svojich aktivitách nezanedbávajú podporu tých, ktorí sa venujú zákonu a lobujú.

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

Vnímame pravdivosť slov, že zlo triumfuje, keď tí čo majú hájiť dobro nerobia nič alebo sú ticho. Mnohí ľudia sa stali rokmi nevšímaví voči mnohým nástrojom kultúry smrti – potratu, eutanázii, umelému oplodneniu, surrogátnemu materstvu. Veríme že mediálne informácie o

masovej účasti na Národnom pochode za život môžu ľahostajných pozitívne vyrušiť. Komunistická propaganda písala o kardinálovi Tomáškovi, že je generál bez vojska a že aj keď stojí na čele Cirkvi, nemá tých, ktorí by ho podporovali a teda nemá na nič ani reálny vplyv. Ako veľmi sa mýlili. Ak nesúhlasíme so zlom a máme možnosť sa verejne postaviť za dobro, urobme to. Inak sa naozaj zdá, že zlo je mocnejšie ako dobro a to nie je pravda! Každý pohár vody aj každý oceán je zložený z kvapiek. Každý kto na Pochod nepríde – bude chýbať!

Daniela Obšajníková, koordinátorka projektu Ráchelina vinica – program duchovného a emocionálneho uzdravenia z rán potratu

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Nemý výkrik. Film, ktorý som videla za študentských čias, zobrazujúci hrôzu potratu v priamom prenose. Výpoveď bývalého potratára bola veľmi silná.

Otriaslo to mnou. Pochopila som, že ide o veľký business a nikomu z tejto branže nezáleží na ním deklamovanej pomoci ženám v ťažkej situácii. Trest smrti nevinného krutým spôsobom. Neskôr, keď som sa stala mamou, uvedomovala som si krehkosť života. Najmä, keď sme prišli o naše dve deti pri spontánných potratoch. To ma priviedlo ku službe sprevádzania žien i mužov, ktorí trpia zraneniami a traumami kvôli prázdnej náruči. Dobrovoľne alebo nedobrovoľne. Osobné životné tragédie, čudné nešťastia a úmrtia v rodine, pokazené vzťahy, prežívanie plné nepokoja a psychických problémov. Toto všetko je schopný s človekom, i s celou rodinou, urobiť jeden úmyselný potrat. Vidiac to, musím svedčiť, že napriek všetkým zdanlivo nepriaznivým a nevhodným okolnostiam v tehotenstve, správnym riešením je skloniť sa pred Božou vôľou a prijať aj neplánované dieťa. Ono nemôže platiť za chyby svojich rodičov. Zahrnúť ho láskou, vybudovať si s ním vzťah už pred narodením. Opačné riešenie prináša veľa utrpenia, smútku, nepokoja, pretože znásilňuje vlastnú myseľ i srdce mamy...

Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

„Naučiť mamu milovať dieťa!“, parafrázujem slová sv. Matky Terezy. Naša spoločnosť je veľmi individualistická a egocentrická. Mať dieťa sa považuje za prekážku ku vzdelaniu, kariére, bohatstvu, užívaniu si voľného času..., za obrovské obmedzenie v sebarozvoji. Len menšina si uvedomuje, že toto všetko je možné dosiahnuť aj s dieťaťom, s deťmi, hoci s odstupom času. A o čo viac je človek bohatý, keď má deti, ktoré prijal, hoci boli neplánované...Áno, prináša to únavu, vyčerpanie i sebazaprenie, ale aj koľko radostí a krásnych obohacujúcich chvíľ! Rodičovstvo nás robí lepšími ľuďmi, lebo nás učí obetovať sa, starať sa o druhého. Učí nás vedomiu, že mi na niekom druhom záleží viac, než na sebe samom. Človek, ktorý sa bránil odovzdaniu života si v staršom veku uvedomuje aká to bola chyba. Aký je veľmi chudobný, hoci môže mať státisíce na účtoch, ale vnútri stráda... Hnutie za život by sa mohlo viac orientovať aj na prevenciu. Pomáhať objavovať lásku k materstvu i otcovstvu už v ranej mladosti, a to výchovou k čnosti čistoty, k sebaúcte spoznávaním vlastnej hodnoty. Nie povzbudzovaním k experimentovaniu so sexualitou ako to robia niektoré súčasné mimovládky prednáškami po školách, lebo to má za následok roztrieštené osobnosti,

a potom aj množstvo nechcených tehotenstiev, následne potratov, a nakoniec, veľa nešťastných ľudí.

Ak už nastane neplánované tehotenstvo, od pro-life hnutia sa očakáva patričná pomoc. Tehotenských a krízových centier je stále veľmi málo, pritom matky potrebujú rýchlu a reálnu konkrétnu pomocnú ruku...

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

„Vy im dajte jesť“ (Mk 6,37) Ty, ja, on...Sme pozvaní nasýtiť hladných, ktorým chýba radosť zo života. Nasýtiť ich naším nadšením z daru života. Sme pozvaní otvárať oči tým, ktorí uverili klamstvu, že potrat niekoho urobí šťastným, že to vyrieši problém, lebo potrat ten problém iba umocní a prehĺbi ďalekosiahlymi následkami. Sme pozvaní otvárať uši tým, ktorí sú necitliví na nemý výkrik nenarodených detí, ktoré sa nevedia brániť. Považujem za zásadný problém, že legálny potrat pre mnohé ženy, s ktorými som sa stretla pri sprevádzaní, znamenal to, že je to niečo správne. Po precitnutí pociťovali obrovský hnev, že boli oklamané systémom. Jedna nešťastná žena mi povedala krátko po potrate: „Veď to by vôbec nemalo byť legálne, cítim sa hrozne oklamaná!“ Očakávala, že jej na klinike bude poskytnutá konzultácia, psychologická opora, ako je to uvedené na web stránke, pretože sa nachádzala v ťažkej situácii. Keď tam šla, nebola celkom rozhodnutá, že to chce. Za pár hodín ju však sugestívnymi otázkami a nátlakom priviedli k potratu, a teraz je veľmi nešťastná...Takých príbehov je mnoho. Preto je potrebné, aby aj tvoj hlas o pravde v spoločnosti zaznel, a aby nás bolo veľa.

Tomáš Kováčik, online pro-lifer, Asociácia za život a rodinu

Svätý Ján Pavol II. v roku 1993 v Denveri povedal, že naše ÁNO ZA ŽIVOT sa má stať konkrétnym a účinným. Komu alebo čomu vďačíte za vaše prebudenie z ľahostajnosti k angažovanosti za život?

Ťažšie sa mi spomína, bolo to v študentských rokoch. Myslím, že najväčším impulzom bola billboardová kampaň ukazujúca doslova horor, ktorý sa deje pri umelom potrate. Obrázky najnevinnejších roztrhaných na kusy – to je ako obrovský páchnuci slon v obývačke, ktorého sa snažíme prehliadať. Ďakujem tým, ktorí mi na neho ukázali a povedali, že treba priznať tento veľký problém. Je to najväčšia tragédia súčasnej civilizácie, bez vyriešenia ktorej nemôžeme mať spravodlivú spoločnosť – teda takú, po ktorej tak veľmi túži najmä mladá generácia. Pritom žijeme v 21. storočí a vždy je lepšie riešenie ako umelý potrat.

Ďalším impulzom pre moju angažovanosť bol film Nemý výkrik, newsletter od zahraničných prolifarov ako aj pozvanie stať sa hovorcom prvého Národného pochodu za život. Neviem, prečo ma Pán volá do tejto spoločensky najťažšej témy, no ak vládzem, komukoľvek, kto potrebuje, tomu pomáham. Aj tým najmenším z nás a ich mamám treba pomôcť...

Manifest Národného pochodu za život vyjadruje šírku záberu hnutia za život. Naozaj, ideál ochrany ľudského života možno rozdrobiť na množstvo dielčích cieľov, úloh či požiadaviek. Čo z toho považujete za najdôležitejšie? Na čo by sme sa mali v súčasnosti sústrediť?

Obe nohy, na ktorých stojí skutočný pro-life postoj, treba budovať – aj pomoc mamám v núdzi, aj snahu o rovnaké právo na život pre všetkých – aj pre najmenších z nás. Aj bohaté krajiny s legalizovanými potratmi, kde majú menej núdznych a široký sociálny systém, zabíjajú svoje deti. Sociálna pomoc nedokáže zabrániť všetkým umelým potratom.

Prečo by vývojové štádium malo definovať možnosť, že vás do nejakého momentu ešte môžem beztrešne zahubiť? Nedáva mi to žiadnu logiku – zvlášť, keď nie sme barbarská spoločnosť a vieme vždy nájsť riešenie zložitej situácie.

Za veľmi podstatné dnes považujem prebudenie ľudí od pasívneho tichého súhlasu s pro-life postojom k aktívnej angažovanosti. A to tam, kde sú – vo svojej farnosti, práci, pri miestnej nemocnici, v online priestore, kde sú mnohí ešte stále ustráchaní – pritom možno prezdieľanie príspevku s ponukou pomoci zachráni život dieťaťa spolužiačky zo ZŠ... Nikdy nevieme.

V komunikácii s ľuďmi neraz začujeme dôvody, prečo sa nedá prísť na Národný pochod za život – „je to ďaleko“; „je to drahé“; „nemám čas“; „nič sa tým nezmení“; atď. Skúste ponúknuť dôvody, prečo je dôležité prísť na Národný pochod za života a teda prečo treba prekonať prekážky a malomyseľnosť.

Je to dôležité. Veľmi dôležité, a to nielen pre tému ochrany nenarodených, ale aj pre ďalšie témy. Ja viem, že politici počúvajú. Aj potratári, ktorí by s tým chceli skončiť, iste sledujú Národné pochody za život... Aj ženy, ktoré raz budú v zložitej situácii sa takto dozvedia o pomáhajúcich organizáciách. Ty, áno presne ty, čo čítaš tieto riadky, ty máš zodpovednosť za to, aký je tento svet. Za každý svoj čin (aj za rozhodnutie nekonať) sa raz budeme zodpovedať – sami pred sebou, ale aj pred Bohom.

Na to, aby zlo zvíťazilo, stačí to, že dobrí ľudia zostanú ticho.